

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní Mgr. Jarmilou Úředníčkovou v právní věci

žalobce: **Ing. Bc. P. K., PhD., MBA**

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem 128 01 Praha 2, Na Poříčním právu 1

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 2. 2023 č. j. MPSV-2023/45579-923, o dávku příspěvek na živobytí

takto:

- I. Žaloba **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou podanou v zákonné lhůtě domáhal zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného, jímž bylo zamítnuto jeho odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce České republiky – Krajské pobočky v Ostravě ze dne 16. 12. 2022 č. j. 64660/2022/BRU, kterým bylo dle § 2, § 3 odst. 1 písm. c), § 21 a § 75 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, rozhodnuto nepřiznat žalobci na základě jeho žádosti ze dne 25. 10. 2022 příspěvek na živobytí a uvedené rozhodnutí správního orgánu I. stupně bylo potvrzeno.

2. Žalobce konstatoval, že podle žalovaného příspěvek na živobytí nemohl být poskytnut z toho důvodu, že údajně není osobou, která by si nemohla svůj příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu či z jiných zvláštních důvodů vlastním přičiněním. Podle žalovaného jeho věk, zdravotní stav, vzdělání i „*zjevně dobrá orientace v běžném životě [mi] tedy velmi dobře umožňují, aby[ch] se o své živobytí staral sám a nehledal pomoc u státu formou příspěvku na bydlení. U vysokoškolsky vzdělaných osob, zejména pak s doktorandským vzděláním, je předpoklad, že jejich zaměstnanost je dosti jednodušší než u osob bez vzdělání,*“ a uzavřel, že si můžu žít „*jakým způsobem uzná[m] za vhodné, ale za své. [!]*“ Rozhodnutí žalovaného považuje za zcela nezákonná. Je v rozporu se zákonem o pomoci v hmotné nouzi, správním řádem, a především s Listinou základních práv a svobod. Při posuzování žádosti o poskytnutí dávky v hmotné nouzi je správní orgán povinen a oprávněn zkoumat toliko to, zda příjem žadatele (a případně společně posuzovaných osob) v rozhodném období po odečtení nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí, přičemž si žadatel nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení jeho základních životních potřeb je tak vážně ohroženo. Žalovaný správnost zamítnutí žádosti odůvodnil tím, že (podle něj) si je schopen zajistit příjem vlastním přičiněním, aniž by podložil důkazy, jakým způsobem a v jaké výši. Vycházel přitom toliko z jeho dobrého zdravotního stavu, schopnosti orientace v běžném životě a dosaženého vzdělání (aniž by zjišťoval obor vzdělání). Tyto skutečnosti však samy o sobě nemohou odůvodnit závěr, že je schopen vlastními silami dosáhnout zvýšení příjmů. Další dokazování k jeho osobním, majetkovým a sociálním poměrům ve vztahu k možnosti zajištění zvýšení příjmů žalovaný neprovedl. Jeho závěry tak nejsou dostatečně odůvodněny a podloženy spisovým materiálem. Jsou založeny na domněnkách a stereotypech a nezohledňují specifika případu. Argument věku, vzdělání, odpracovaných let, se jeví úsměvným, kdy tím navíc dochází k diskriminaci „právní řád určitého státu vytváří nerovnost ve výkonu subjektivních práv nebo povinností, avšak neexistuje zde relevantní souvislost mezi touto nerovností založenou právním řádem a nerovností, která je z povahy věci vlastní subjektivnímu právu nebo povinnosti“. Signifikantní přitom je, že mu byla dne 24. 8. 2020, č. j. UP/32812/2020/HM přiznána dávka příspěvku na živobytí a společně s posuzovanou osobou byli označeni za osoby v hmotné nouzi na základě žádosti ze 6/2020. Po třech měsících mi byla dávka odejmuta, ačkoliv nedošlo ke změně majetkových a sociálních poměrů. Správní orgány opakovaně ve svém odůvodnění uvádí, že nedošlo k žádné podstatné změně situace, která by byla pro soud důvodem pro korekci dosavadních závěrů, kdy nemá nárok na příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. Tady musí se správním orgánem souhlasit v té části, že od roku 2020 nedošlo v jeho životě k podstatné změně situace, a proto stále trvá na zodpovězení otázky správními orgány, proč splňoval podmínky pro výplatu příspěvku na živobytí v roce 2020 a dříve, a to za situace, jak uvádí správní orgán, když se v jeho životě nic podstatného do dnešní doby nezměnilo, tj. v roce 2021, 2022, kdy již nemá nárok na tyto dávky. Obezlička správního orgánu, že vychází z názoru správního soudu, judikát č. j. 2 Ads 258/2018-70, kterým správní orgán podpořil svou argumentaci v odůvodnění napadeného rozhodnutí, považuje za naprosto nepřiléhavý pro danou situaci. V daném soudním rozhodnutí řeší naprosto odlišný případ, než je tomu teď. Správní orgán nemůže paušalizovat různé jednotlivé případy, každý případ musí řešit individuálně, postupovat dle zákona. Tudíž odkazování v tomto případě na rozhodnutí daného správního soudu je zcela irrelevantní, není tu žádná spojitost s tímto případem. Z napadeného rozhodnutí je nyní zřejmá i chybná interpretace rozsudku č. j. 2 Ads 258/2018-70, která značí, že správní orgán, při své snaze najít za každou cenu důvod k zamítnutí žádosti

tam, kde evidentně žádný není, cíleně lže. Správní orgán protiprávně a nesmyslně zakládá své rozhodnutí na tom, že jestliže byl v minulosti člověk označen za osobu, která není v hmotné nouzi a nebyla mu přiznána dávka na živobytí, tak v budoucnu se bude vždy odkazovat na tuto argumentaci. Pokud bychom přijali argumentaci správního orgánu, tak by v budoucnu nikdy nemohl být označen za osobu v hmotné nouzi, ať by byly jeho majetkové a sociální poměry jakékoliv, neboť by svá rozhodnutí odůvodnil tím, že byl kdysi označen za osobu, která není v hmotné nouzi, tudíž nejsem ani teď osobou v hmotné nouzi, i kdyby ji podle zákona byl. Správní orgán prvního stupně postupoval v rozporu s uvedenými ustanoveními zákona o pomoci v hmotné nouzi a v řízení nezjistil stav věci, nebo přesněji nechtěl zjistit přesný stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Argumentace správního orgánu, který nepovažuje žadatele za osobu v hmotné nouzi proto, že nedostatečně projevuje snahu si zvýšit příjem vlastní prací, tedy nemůže obstát v návaznosti na uvedená ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi (§ 3 odst. 1 písm. a, § 11, § 3 odst. 1 písm. c, § 12 odst. 1).

3. Žalobce dále uvedl, že odůvodnění rozhodnutí obsahuje zjevně nepřiléhavě zvolené pojmy a mnoho správním orgánem vykonstruovaných a nepodložených teorií. Dle ústavního soudu, pro nepřiznání dávky, nepostačuje pouze domněnka, že došlo k nesplnění „pravidel“. Tento postup je svévolným, či dokonce šikanózním projevem svévole správního orgánu. Příjemce dávek se může ocitnout ve velkých problémech ohrožující jeho lidskou existenci. Nejvyšší správní soud konstatuje (4 Ads 109/2013), že vždy je potřeba hodnotit a řádně se zabývat všemi okolnostmi toho kterého případu. Soud považuje za vhodné připomenout, že správní orgány by měly mít k problémům a potížím fyzických a právnických osob (účastníků řízení) co možná největší pochopení a postupovat k nim vstřícně a objektivně. Ostatně také správní řád stanoví, že veřejná správa je službou veřejnosti. Ve vztazích podle zákona o zaměstnanosti a hmotné nouzi to platí dvojnásob – správní orgány by se zde měly snažit osobě co nejvíce pomoci v její tíživé situaci. Z odůvodnění výše uvedeného rozhodnutí je zcela zřejmé, že správní orgán jednoznačně rezignoval na zjištění skutkového stavu a důsledné vyhodnocení předložených důkazních prostředků žadatele a společně posuzované osoby, přičemž mezery, rozpory a nelogičnost tohoto rozhodnutí, že z odůvodnění nevyplývá vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právní závěry na straně druhé, resp. jsou učiněná skutková zjištění v extrémním nesouladu s vykonanými důkazy v intenzitě zapříčínující porušení jeho základního práva podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, č. 111/2006 Sb., zákona o pomoci v hmotné nouzi. Domnívá se, že jak v žádosti o přiznání dávky, tak v průběhu správního řízení řádně tvrdil a prokázal důvody nároku na dávku příspěvku na živobytí, že nedisponuje žádnými příjmy, nevlastní žádný nemovitý ani movitý majetek, dluží na nájemném a energiích (elektrina a plyn), dvakrát v průběhu dvou let mu byla odpojena el. energie, proběhlo exekuční vystěhování z bytu (toto evidentně hovoří o tom, že není schopen zajistit si své potřeby vlastními silami), zatímco správní orgán nabídl neúplná, nejasná, rozporuplná, diskutabilní a zjevně účelná tvrzení nepodložená žádnými důkazy, navíc bez jakékoli relevantní právní argumentace. Rozhodnutí správního orgánu jsou nicotná. Dávky hmotné nouze zajisté nejsou určeny jen osobám zdravotně či mentálně znevýhodněným, osobám bez vzdělání či osobám starším. Z dikce zákona plyne, že na pomoc v hmotné nouzi má nárok každá osoba, jejíž příjmy, sociální a majetkové poměry po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahují částky živobytí, a tato osoba nemůže příjem vlastním přičiněním zvýšit (§ 2 odst. 1 a odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi). Zdravotní stav ani dosažené vzdělání nemohou být jediným kritériem pro (ne)přiznání dávky. (Ostatně,

je obecně známou skutečností, že pro uplatnění absolventů na trhu práce je důležité také to, jaký obor vystudovali. Žalovaný se touto otázkou, tj. jaký obor mám vystudovaný, vůbec nezabýval). Pakliže žalovaný uvádí, že vzhledem k jeho věku, zdravotnímu stavu, orientaci v běžném životě a dosaženému vzdělání může dosáhnout zvýšení příjmů, tyto závěry nikterak blíže nerozvádí, a především nekonkretizuje ve vztahu k jeho konkrétní situaci a konkrétním okolnostem případu. Jedná se o domněnku (názor) žalovaného, kterou lze zobecnit tak, že žádný žadatel s vysokoškolským vzděláním a pevným zdravím nemá na dávku nárok. Správní orgán proto pochybil, zdůvodnil-li svůj závěr těmito obecnými skutečnostmi, aniž by blíže zkoumal jeho osobní, majetkové a sociální poměry, tj. udělal si celkový obrázek o situaci, v níž se nachází, pokusil se zjistit příčiny a vážil veškeré okolnosti věci. Rozhodnutí tak není založeno na konkrétních (zjištěných) skutečnostech, ale na zobecněném tvrzení (stereotypu), že každý, kdo má titul, bez ohledu na obor vzdělání, věk, praxi, situaci na trhu práce apod., má možnost získat dobré zaměstnání, a neodpovídá (rozhodnutí) tak okolnostem daného případu (§ 2 odst. 3 správního řádu). Rovněž není založeno na zjištění skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti v rozsahu, který je nezbytný pro jeho vydání (§ 3 správního řádu). Správní orgán a žalovaný dále přehlíží, že je již od roku 2015 v evidenci uchazečů o zaměstnání Úřadu práce. Po celou tuto dobu si aktivně hledá zaměstnání. Reaguje na nabídky práce a oslovuje potencionální zaměstnavatele. Jen v období roku 2022 oslovil více než 50 zaměstnavatelů. Vždy byl odmítnut. Pracovní pozice, o něž se ucházel byly nejrůznějšího charakteru od vedoucích zaměstnanců, přes obchodní zástupce, až po asistenty a dělníky. Rovněž se neomezoval pouze na Moravskoslezský kraj, ale reagoval na nabídky z celé republiky. Ani za pomoci Úřadu práce se mu nepodařilo zajistit si stabilní zaměstnání. Úřadu práce tak musí být zřejmé, že problém v tomto případě s největší pravděpodobností není na jeho straně, když se mu ani s jeho pomocí nedaří jakékoli zaměstnání najít. Důvod spatřuje především v tzv. „*překvalifikovanosti*“ ve spojení s věkem, dlouhodobou nezaměstnaností a nepříznivým zdravotním stavem, který správní orgán účelově přehlíží. Zaměstnavatelé nemají zájem přijímat do pracovního poměru člověka s doktorským titulem ve věku přes 50 let, který byl delší dobu bez zaměstnání. Tato skutečnost musí být správnímu orgánu a žalovanému bezesporu známa z jeho úřední činnosti. Jeho možnosti překonat stávající nepříznivou majetkovou situaci vlastními silami tak jsou, i vzhledem ke stávající krizi, mizivé. Napadeným rozhodnutím a postupem žalovaného a správního orgánu prvního stupně byl nezákonně zkrácen na svém právu na pomoc v hmotné nouzi garantovaném čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Zároveň správní orgány nezjistily skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí o zamítnutí žádosti (posouzení, zda (ne)jem schopen nouzi překonat vlastním přičiněním) (§ 3 správního řádu) a vůbec se nezabývaly konkrétními okolnostmi případu (§ 2 odst. 3 správního řádu). Proto je na místě rozhodnutí podle § 78 odst. 1 soudního řádu správního zrušit pro jeho nezákonnost a vrátit k dalšímu řízení. Rozhodnutí správního orgánu prvního stupně spočívá na nesprávném právním důvodu, na němž je založeno žalované rozhodnutí nyní neobstojí, je na místě podle § 78 odst. 3 soudního řádu správního zrušit také prvoinstanční rozhodnutí. Celé odůvodnění rozhodnutí je postaveno na dehonestaci jeho osoby, nepravdivých, ničím nepodložených tvrzeních státního úředníka, spekulaci, jeho libovůli a aroganci moci. Nad rámec uvedeného, má za to, že správní orgán prvního stupně a žalovaný překročili své pravomoci, když zcela pominuli jeho stávající situaci a své závěry opřeli o události, které se nevztahují k rozhodnému období, a které pro žádost nejsou vůbec relevantní. Na základě dávno minulých skutečností (ale též domněnek) správní orgány dovodily, že údajně je schopen si zajistit příjem vlastními silami, neboť byl schopen si jej zajistit v minulosti. Argument, že o

příspěvek na živobytí žádal opakovaně, a proto nyní nemůže být v hmotné nouzi, protože dva roky z něčeho žil, se jeví úsměvným. Správní orgány by měly vycházet z momentální situace žadatele a skutkového stavu v době rozhodnutí. Ze skutečnosti, že v minulosti z něčeho musel žít, nelze vyvodit, že není v hmotné nouzi, resp. že není schopen ji vlastními silami překonat. I kdyby snad v minulosti byl schopen si finanční prostředky zajistit, neznamená to, že tomu tak je i nadále. Jak fabuluje správní orgán, neznamená to, že takto může žít neomezeně. Státní úředníci si začali v rámci svých pravomocí tento zákon modifikovat, a to s odkazem na společenskou a ekonomickou situaci ve státě, kdy účelem je dosáhnout plné zaměstnanosti, což je komunistická totalitní ideologie a je v rozporu s principy tržní ekonomiky právního státu. Takovýto postup lze chápat jako systematickou cílenou likvidaci žadatelů o sociální dávky za účelem donutit tyto žadatele, aby se odhlásili z úřadu práce a přestali žádat o sociální dávky, a to bez ohledu na vzdělání, věk, sociální situaci, hospodářskou situaci a zdravotní stav.

4. Žalovaný v písemném vyjádření navrhl zamítnutí žaloby. Žalovaný konstatoval, že příspěvek na živobytí je dávkou nárokovou, pokud jsou tedy splněny podmínky nároku na tuto dávku, je na základě podaného písemného či elektronického podání, dávka přiznána. Příspěvek na živobytí je určen na úhradu potřeb osoby (společně posuzovaných osob) na úrovni zabezpečující její základní životní podmínky. Jedná se především o zabezpečení stravy, ošacení, obuvi, základních hygienických potřeb apod. Posuzuje se příjmová, sociální a majetková situace osoby a osoby společně posuzovaných a také, zda si osoba (společně posuzované osoby) nemůže příjem zvýšit vlastním přičiněním. Zvýšením příjmu vlastním přičiněním se rozumí zvýšení příjmu řádných uplatnění nároků a pohledávek (např. výživné, nároky na jiné dávky), prodejem nebo jiným využitím majetku a vlastní prací (např. výdělečná činnost, aktivní součinnosti v rámci evidence uchazečů o zaměstnání). Nárok na příspěvek na živobytí má pak osoba, která je uznána za osobu v hmotné nouzi. Nárok a výše příspěvku na živobytí se stanoví jako rozdíl mezi živobytím osoby (společně posuzovaných osob) a jejím příjmem, od kterého se odečtou tzv. přiměřené náklady na bydlení. Částka živobytí je pak stanovena pro každou osobu individuálně, a to na základě hodnocení její snahy a možností. Pro stanovení živobytí okruhu společně posuzovaných osob se jednotlivé částky živobytí osob sčítají. Částka živobytí se odvíjí od částek existenčního a životního minima. Žalovanému, jakož i úřadu práce, je známo, že žalobci byl přiznán akademický titul „inžinier“ na Fakultě sociálně-ekonomických vztahů Trenčínské univerzity Alexandra Dubčeka v Trenčíně ve studijním oboru veřejná správa, a to v roce 2006, kdy mu bylo 37 let, a na trhu práce se tedy už nějakou dobu pohyboval. Zhruba v polovině svého produktivního věku tedy mohl žalobce předpokládat, kde se v budoucnu na trhu práce nejspíše uplatní. V roce 2010 už jako inženýr, získal titul „MBA“ ve vzdělávacím programu „komerční právník“ a v roce 2016 akademický titul „Ph.D.“. Věk žalobce, jeho zdravotní stav, vzdělání i zjevně dobrá orientace v běžném životě mu umožňují, aby se o své živobytí staral sám a nehledal pomoc u státu formou příspěvku na živobytí. Stát nemá právo nutit žalobci nějaký způsob života; nemá však také povinnost žalobcův život financovat, je-li schopen si prostředky k němu opatřit sám. Žalobce pobíral příspěvek na živobytí naposledy v květnu 2018. V evidenci uchazečů o zaměstnání byl ode dne 2. 1. 2015, tedy i v době získání akademického titulu „Ph.D.“, do 31. 8. 2019, kdy byl z evidence na vlastní žádost vyřazen. Opětovně se do evidence uchazečů o zaměstnání zaevidoval dne 1. 11. 2019. V době, kdy nepobíral dávky pomoci v hmotné nouzi pro žalobce nebylo zjevným problémem zajistit si finanční prostředky. I přes dosažené několikanásobné

vysokoškolské vzdělání žalobce nebyl dlouhodobě nikde zaměstnán. U vysokoškolsky vzdělaných osob, zejména pak s doktorandským vzděláním, je předpoklad, že jejich zaměstnanost je dosti jednodušší než u osob bez vzdělání. Žalobce si může žít, jakým způsobem uzná za vhodné, ale „za své“. Stát jej podporovat nemusí. K námitce, že dne 24. 8. 2020, spis. zn. UP/32812/2020/HM byl žalobci přiznán příspěvek na živobytí na základě žádosti z měsíce 06/2020, kdy byli se synem uznáni za osoby v hmotné nouzi, žalovaný uvedl, že zmíněné číslo jednací se týká oznámení o přiznání příspěvku na živobytí, kdy účastníkem řízení byl syn žalobce nikoli žalobce, který byl pouze společně posuzovanou osobou. V odvolacím správním řízení však bylo napadené rozhodnutí o přiznání dávky zrušeno a věc byla vrácena úřadu práce k novému projednání a následně nebyla úřadem práce přiznána. Žalobce namítá, že odůvodnění rozhodnutí obsahuje zjevně nepřiléhavě zvolené pojmy a mnoho správním orgánem vykonstruovaných a nepodložených teorií. Správní orgán dle žalobce jednoznačně rezignoval na zjištění skutkového stavu a důsledné vyhodnocení předložených důkazních prostředků žalobce a s ním společně posuzované osoby. Z rozhodnutí nevyplývá vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů. K tomu žalovaný uvedl, že dle správního řádu jsou účastníci řízení povinni označit důkazy na podporu svých tvrzení. Správní orgán není návrhy účastníků vázán, vždy však provede důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci. Důkazní břemeno vůči správnímu orgánu je na straně žalobce, nikoli na straně správního orgánu. Žalobce namítá, že žalovaný i úřad práce přehlíží, že je od roku 2015 veden v evidenci uchazečů o zaměstnání, že si po celou dobu aktivně hledá zaměstnání, a že možnosti překonat stávající nepříznivou majetkovou situaci vlastními silami jsou mizivé. Dle žalobce správní orgány překročily své pravomoci, když stávající situaci žalobce pominuly a závěry opřely o události, které se nevztahují k rozhodnému období. K tomu žalovaný uvedl, že žalobce byl v evidenci uchazečů o zaměstnání ode dne 2. 1. 2015 do 31. 8. 2019, kdy byl z evidence na vlastní žádost vyřazen. Opětovně se do evidence uchazečů o zaměstnání zaevidoval dne 1. 11. 2019. V době, kdy nepobíral dávky pomoci v hmotné nouzi, nebylo pro žalobce zjevným problémem zajistit si finanční prostředky na živobytí. I přes dosažené několikanásobně vysokoškolské vzdělání žalobce nebyl dlouhodobě nikde zaměstnán. U vysokoškolsky vzdělaných osob, zejména pak s doktorandským vzděláním, je předpoklad, že jejich zaměstnanost je dosti jednodušší než u osob bez vzdělání. Může využít i krátkodobé zaměstnání či zaměstnání na zkrácený úvazek apod. Správní orgány individuálně s přihlédnutím ke všem skutečnostem posuzují, zda se jedná o osoby v hmotné nouzi či nikoliv. V případě žalobce a jeho syna úřad práce dospěl k závěru, že je nelze považovat za osoby v hmotné nouzi v souladu s ustanovením § 3 odst. 1 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi a žalovaný se s tímto názorem ztotožnil.

5. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů), a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
6. V souladu s ust. § 51 odst. 1 s.r.s. rozhodl soud o žalobě bez nařízení jednání.
7. Ze správních spisů bylo zjištěno, že žalobce dne 25. 10. 2022 požádal o dávku pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí. V žádosti uvedl adresu trvalého pobytu a adresu skutečného pobytu a jako společně posuzovanou osobu syna P. M., nar. X. Přiložil prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech sebe a syna, v nichž je uvedeno, že nevlastní žádný movitý ani nemovitý majetek, stavební spoření ani kapitálové životní pojištění. V dokladu o výši měsíčních příjmů sdělil žalobce i jeho syn, že byli v měsících 07 až 09/2022

bez příjmu. Součástí správního spisu je informace o užívaném bytu. Dle údajů v této listině je žalobce podnájemcem bytu o velikosti 2 + 1, náklady na bydlení činí 8 350 Kč.

8. Následně byl žalobce vyzván správním orgánem I. stupně, aby uvedl: 1) z jakých finančních prostředků minimálně v rozhodném období, tj. od měsíce července 2022 zabezpečuje základní životní podmínky. Pokud se jedná o zápůjčky, příp. jiné prostředky, aby doložil podklady včetně uvedení osob, které mu prostředky na zajištění živobytí poskytují, vzhledem k tomu, že dlouhodobě neuvádí žádné příjmy a naposledy pracoval před více než 7 lety (1. 1. 2015), 2) zda bydlí stále v původním bytě, jehož adresu uvádí do žádosti, 3) proč není byt označen identifikačními údaji (příjmení), když v informacích o bytu uvádí, že je podnájemcem tohoto bytu, 4) zda hradí náklady na bydlení a pokud ano, z jakých prostředků, 5) pokud je nehradí a hradí je za odvolatele nájemkyně družstevního bytu paní F. (byt je označen jejím příjmením), jakým způsobem jí to dlouhodobě splácí, 6) zda žije ve společné domácnosti s paní F., pokud mu zajišťuje dlouhodobě bezplatné bydlení na vlastní náklady, což lze považovat za společnou úhradu nákladů na zajištění základních životních podmínek, mezi které potřeba bydlení jednoznačně patří. V odpovědi na tuto výzvu žalobce sdělil správnímu orgánu I. stupně k bodu 1), že v rozhodném období od měsíce června 2022 se o zabezpečení jeho životních podmínek staral jeho syn P. M., ten obdržel zápůjčku těsně před rozhodným obdobím. Na otázku v bodu 2) odpověděl ano, tak jak je uvedeno v žádosti. K bodu 3) sdělil, že na vstupních dveřích bytu není žádná jmenovka. Na dotaz v bodu 4) odpověděl, že v rozhodném období platil syn nepravdělně plyn a elektřinu. K následujícímu 5) bodu uvedl, že na vstupních dveřích není žádná jmenovka, tudíž není označen jejím jménem. Nájemkyně družstevního bytu neplatí za jeho osobu nájemné. Jakým způsobem bude hradit své závazky je ryze jeho osobní věc a pro rozhodnutí o dávce je tato skutečnost naprosto irelevantní. Žádné bezúplatné plnění ani dar v rozhodném období neobdržel a pokud ano, uvedl by to v žádosti o přiznání příspěvku na živobytí. Na dotaz v bodu 6) odpověděl, že všechny společně posuzované osoby jsou uvedeny v žádosti, nájemkyně družstevního bytu mu nezajišťuje bezplatné bydlení, nežijí ve společné domácnosti. Prvoinstanční správní orgán, nechť osloví nájemkyni družstevního bytu pro zjištění rozhodných skutečností, když stále spekuluje. Žalobce dále vyslovil domněnku, že bylo porušeno ust. § 64 odst. 1. Požadované doplnění údajů je v rozporu s tím, co vydalo Ministerstvo práce a sociálních věcí, kdy ve zmíněných tiskopisech uvedlo vše, co je považováno za rozhodné pro posouzení nároku a co je uvedeno v zákoně. Řádně vyplnil příslušné tiskopisy včetně nutných příloh. Z uvedeného důvodu mu není známo, jaké konkrétní nedostatky v žádosti je nutno odstranit. Ustanovení § 10 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi jasně stanovuje, co je rozhodné období. Žalobce dále poznamenal, že opakovaně uvádí, že nemá žádný movitý ani nemovitý majetek, není vlastníkem žádného bankovního účtu, ani k žádnému nemá dispoziční právo, legální příjmy nemá, ilegální taktéž. V rozhodném období žádné zápůjčky neobdržel, pokud by měl, nežádal by o dávku.
9. Spisová dokumentace obsahuje rovněž informace z aplikačního programu OK Práce, v nichž je uvedeno, že žalobce byl informován o tom, že byl vytipován na pracovní pozici uklízeče veřejných prostranství pro zaměstnavatele TS Bruntál, a. s. Byla mu vystavena doporučenka na danou pracovní pozici. Dále byl poučen o nutnosti osobně projednat doporučenku ve stanovený termín. Pokud doporučenku neprojedná nebo odmítne bez vážného důvodu nastoupit do vhodného zaměstnání či zmaří nástup do vhodného zaměstnání, bude zahájeno správní řízení ve věci vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání. Dne 29. 6. 2022 vrátil vyřízenou doporučenku Macco Organiques, s.r.o. – náborový specialista, kdy nebyl přijat, není vhodný kandidát. Žalobce uvedl, že si předjednal práci na VŠ Prigo Ostrava, nyní čeká

na vyjádření rektora. Nástup není jistý, komunikace proběhla prostřednictvím e-mailu. Dne 4. 7. 2022 žalobce doručil potvrzení o absolvování rehabilitace dne 1. 7. 2022 v Ostravě. 7. 7. 2022 uvedl, že by měl nastoupit do nemocnice. Dne 12. 7. 2022 požádalo oddělení zaměstnanosti úřadu práce žalobce o zaslání potvrzení o hospitalizaci. K tomu se žalobce vyjádřil 15. 7. 2022, že se nemůže účastnit výběrového řízení na TS Bruntál, jelikož denně absolvuje rehabilitace v Ostravě a časově by to nestihl. 18. 7. 2022 zaslal prostřednictvím e-mailové zprávy propustku ze dne 15. 7. 2022 s potvrzením účasti na rehabilitaci. 6. 12. 2022 předložil e-mailovou komunikaci, v níž se ucházel o pracovní místo referenta logistiky ve firmě Linaset. Obdržel odpověď, že místo je již obsazeno. Byl seznámen s nabídkou volných pracovních míst v Ostravě, kde se zdržuje. Neoznámil žádnou změnu, jen že bude opět chodit na rehabilitace. Byl poučen o nutnosti doložení omluvenky v případě absence na nějakém termínu. 11. 12. 2022 žalobce zaslal e-mailovou zprávu, že informace, že se zdržuje v Ostravě je nepřesná, jelikož jeho současný pobyt je na adrese L. 29, B.

10. Správní orgán I. stupně následně vydal rozhodnutí ze dne 16. 12. 2022 č. j. 64660/2022/BRU, kterým rozhodl na základě žádosti žalobce podané dne 25. 10. 2022 nepřiznat mu příspěvek na živobytí podle § 2, § 3 odst. 1 písm. c), § 21 a § 75 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Správní orgán po vyhodnocení všech podkladů dospěl k závěru, že k datu podání nové žádosti ze dne 25. 10. 2022 nedošlo v případě žalobce k žádné změně, pro kterou by ho či společně posuzovanou osobu P. M. bylo možno považovat za osoby v hmotné nouzi, proto mu příspěvek na živobytí nebyl přiznán. V rozhodnutí se kromě jiného uvádí, že dlouhodobě v souvislosti s evidencí na úřadu práce u opakovaně uplatňovaných nároků na dávky hmotné nouze žalobce nedokládá žádnou výdělečnou činnost, majetek či příjmy, z čehož je zřejmé, že spolu se synem jsou schopni dlouhodobě zajistit si své životní potřeby jiným způsobem, neboť nepobírá žádné dávky a dlouhodobě nedokládá žádné změny, které by mu náhle neumožňovaly překonat nepříznivou situaci vlastními silami. Dle správního orgánu je zřejmé, že jsou si spolu se synem schopni zajišťovat zabezpečení základních životních podmínek vlastními silami, a to dlouhodobě a bez pomoci státu, což je zřejmé i z toho, že společně posuzovaný syn žalobce P. M. opakovaně a účelově odmítá pomoc státu v souvislosti se zprostředkováním zaměstnání opakovanou evidencí uchazeče o zaměstnání a ukončováním těchto evidencí v návaznosti na doručování výzev s doporučenkami na volné pracovní místo.
11. Proti uvedenému rozhodnutí podal žalobce odvolání, které žalovaný žalobou napadeným rozhodnutím ze dne 22. 2. 2023 č. j. MPSV-2023/45579-923 zamítl a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil, přičemž se zcela ztotožnil se závěry prvoinstančního správního orgánu. Uvedl, že dávky pomoci v hmotné nouzi představují poslední záchrannou síť pro osoby nacházející se v obtížné sociální situaci, přičemž je nutné, aby tyto osoby učinily samy maximum pro to, aby si své životní potřeby zajistily svými vlastními silami a nespolehaly tak na stát a jeho sociální systém. Žalovaný zdůraznil, že žalobce nebyl dlouhodobě nikde zaměstnán, i přes dosažené vysokoškolské vzdělání v nejvyšším stupni a získaný titul MBA. U vysokoškolsky vzdělaných osob, zejména pak s doktorandským vzděláním, je dle žalovaného předpoklad lepší uplatnitelnosti na trhu práce než u osob bez vzdělání. Žalovaný dále uvedl, že společně posuzovaná osoba, P. M., nebyl před poslední evidencí rovněž nikde zaměstnán. Dle žalovaného žalobce i jeho syn jsou osobami, které si nezvyšují příjem vlastním přičiněním, tedy vlastní prací. Při podání žádosti o dávku neuvedli, že by v posledních třech měsících před podáním žádosti došlo k jakékoliv změně, není zřejmé, z jakých finančních prostředků zabezpečovali své základní osobní potřeby. Žalovaný uzavřel, že žalobce i

společně posuzovaná osoba si můžou žít jakým způsobem uznají za vhodné, ale „za své“. Stát je podporovat nemusí. K namítanému porušení článku 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod žalovaný uvedl, že citované ustanovení nebylo porušeno, neboť žalobce ani společně posuzovaná osoba nesplnili zákonné podmínky pro přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi, dle zákona o pomoci v hmotné nouzi, když nebyli uznáni za osoby v hmotné nouzi. Zdůraznil, že při posuzování žádosti o dávku pomoci v hmotné nouzi je prvoinstanční správní orgán povinen zkoumat, zda příjem žadatele a společně posuzované osoby v rozhodném období po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí, přičemž je povinen rovněž zkoumat, zda si tito nemohou jejich příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním. Zopakoval, že žalobce i společně posuzovaná osoba jsou osobami, které si vzhledem ke svému věku a zdravotnímu stavu svůj příjem zvýšit mohou, avšak si tento příjem sami nezvyšují, proto prvoinstanční správní orgán rozhodl zcela v souladu se zákonem o pomoci v hmotné nouzi žalobce a společně posuzovanou osobu neuznat za osoby v hmotné nouzi.

12. Podle ust. § 2 odst. 1 a 2 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, pro účely posuzování stavu hmotné nouze se příjmy a sociální a majetkové poměry osoby, která žádá o dávku, posuzují společně s příjmy a sociálními a majetkovými poměry dalších osob. Okruh těchto společně posuzovaných osob se posuzuje podle zákona o životním a existenčním minimu, pokud tento zákon nestanoví jinak. Osoba se nachází v hmotné nouzi, není-li dále stanoveno jinak, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob a) po odečtení přiměřených nákladů na bydlení (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí (§ 24), nebo b) dosahuje sám nebo spolu s příspěvkem na živobytí podle § 4 odst. 1 písm. a) částek živobytí, ale nepostačuje k zabezpečení odůvodněných nákladů na bydlení (§ 34) a služeb s bydlením bezprostředně spojených, přičemž si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení jejích základních životních podmínek je tak vážně ohroženo.
13. Podle ust. 3 odst. 1 písm. c) téhož zákona, nestanoví-li tento zákon jinak, osobou v hmotné nouzi není osoba, která prokazatelně neprojevuje dostatečnou snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním (§ 11).
14. Podle ust. § 11 odst. 2 citovaného zákona, zvýšením příjmů vlastním přičiněním se rozumí zvýšení příjmu a) řádným uplatněním nároků a pohledávek, b) prodejem nebo jiným využitím majetku, c) vlastní prací.
15. K žalobním námitkám krajský soud předně uvádí, že v případě sociální události hmotné nouze Listina základních práv a svobod zaručuje „pomoc nezbytnou pro zajištění základních životních podmínek“. Práv zaručených v článku 30 Listiny základních práv a svobod je možno se dovolávat pouze v mezích zákonů, které jej provádějí. Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi jednak definuje, co rozumí hmotnou nouzí ve smyslu článku 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (§ 2 odst. 2 – 6, § 3), jednak provádí to, co článek 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod nazývá pomocí, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek. Teprve zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi stanoví obsah a podmínky této pomoci. Listina základních práv a svobod nezaručuje žadatelům o příspěvek na živobytí ani určitou výši dávky, ani nárok na dávku jako takovou. Soud souhlasí se závěrem žalovaného, že uvedené ustanovení článku 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod nebylo porušeno, neboť žalobce nesplnil zákonné podmínky pro přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi dle zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť nebyl, společně s posuzovanou osobou

uznán za osobu v hmotné nouzi. Dle názoru soudu správní orgány rozhodly na základě řádně zjištěného skutkového stavu, neboť vše, co bylo pro posouzení důvodnosti žádosti žalobce ve vztahu ke splnění zákonných podmínek pro přiznání příspěvku na živobytí třeba zjistit, bylo zjištěno a je součástí správního spisu. Shodně jako ve svém předchozím rozsudku č. j. 19 Ad 39/2020-63 soud zdůrazňuje, že systém dávek pomoci v hmotné nouzi je nastaven tak, aby z něj čerpaly dávky jen osoby, které se nacházejí v hmotné nouzi a má sloužit k jejich hmotnému zajištění až v okamžiku, kdy nelze jejich základní životní potřeby zajistit jiným způsobem. Primárně je každý povinen postarat se o své potřeby sám. Vzhledem k subsidiární povaze základního práva zakotveného v článku 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod musí být jednou ze základních podmínek pro uznání za osobu v hmotné nouzi i skutečnost, že si posuzovaná osoba, popř. osoby s ní společně posuzované, nemohou zvýšit příjem vlastním přičiněním. Zvýšením příjmu vlastním přičiněním se rozumí zvýšení příjmu vlastní prací, řádným uplatněním nároku a pohledávek nebo prodejem či jiným využitím majetku a vyžaduje se za podmínek stanovených v § 11 až 14 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Osoba, která prokazatelně neprojevuje dostatečnou snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním, se přitom podle § 3 odst. 1 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi nepovažuje za osobu v hmotné nouzi. K žalobním námitkám soud dále uvádí, že správní orgán I. stupně při každém podání žádosti o dávku posuzuje nově vznik nároku na dávku a její výši, a to na základě podkladů poskytnutých žadatelem o dávku. Soud souhlasí s názorem žalovaného, že u žalobce ani společně posuzované osoby nedošlo od naposledy podané žádosti o příspěvek na živobytí v měsíci květnu 2022 k žádným změnám. Nebyli nikde zaměstnáni, i nadále, dle žalobce, obývají byt na adrese B., L. 1760/29, který měl být dne 1. 10. 2020 vyklizen soudním exekutorem, jak zjistil správní orgán z úřední činnosti. Z obsahu správního spisu plyne, že žalobce nebyl dlouhodobě nikde zaměstnán (poslední zaměstnání skončilo k datu 1. 1. 2015). Při podání žádosti o dávku žalobce ani společně posuzovaná osoba neuvedli, že by v posledních třech měsících před podáním žádosti došlo k jakékoliv změně, není zřejmé, z jakých finančních prostředků zabezpečovali své základní osobní potřeby. Soud sdílí názor správních orgánů, že žalobce i společně posuzovaná osoba byli schopni dlouhodobě zajišťovat si své základní životní potřeby sami, aniž by si zvyšovali příjem vlastní prací. Ve smyslu citovaných zákonných ustanovení byl správní orgán povinen kromě jiného zkoumat, zda si žalobce a společně posuzovaná osoba nemohou příjem zvýšit vlastním přičiněním, tedy vlastní prací. Soud souhlasí s žalovaným, že věk žalobce, jeho zdravotní stav i dobrá orientace v běžném životě, jak plyne i z jeho podání, která jsou součástí správního spisu, žalobci velmi dobře umožňuje, aby se o své živobytí staral sám a nehledal pomoc u státu formou příspěvku na živobytí. Správní orgán zcela přiléhavě v tomto směru odkázaly na závěry Nejvyššího správního soudu v rozsudku č. j. 2 Ads 258/2018-70. K argumentaci žalobce, že již od roku 2015 je v evidenci uchazečů o zaměstnání úřadu práce a že jen v období roku 2022 oslovil více než 50 zaměstnavatelů a že se údajně mělo jednat nejenom o pozice vedoucích zaměstnanců, ale i o obchodní zástupce, asistenty a dělníky a že zaměstnavatelé nemají zájem přijímat do pracovního poměru člověka s doktorským titulem ve věku přes 50 let, který byl delší dobu bez zaměstnání, soud odkazuje na závěry Nejvyššího správního soudu v usnesení 4 Ads 388/2021-24, že žalobce nic nenutí, aby při hledání zaměstnání uváděl své vzdělání, pakliže je toho názoru, že jej toto handicapuje. Ani věk žalobce nelze pokládat za zásadní překážku, která by mu bránila v získání vhodného zaměstnání. Navíc možnost zvýšení vlastního příjmu prací se neomezuje pouze na zaměstnání, může se jednat i o jiné formy výdělečné činnosti, ať již podnikání jako osoba samostatně výdělečně činná, tak i prostřednictvím právnických osob založených za účelem podnikání (viz rozsudek NSS č. j. 10 Ads 28/2020-38). Jakkoli tedy soud

chápe, že najít si vhodnou práci není vždy zcela snadné, pokud žalobce přinejmenším od roku 2015 žádnou výdělečnou činnost, ani krátkodobého charakteru nevykonával, ačkoli mu v tom objektivně nic nebránilo, lze z toho dovodit, že se o to vážně nesnažil, konec citace.

16. Z výše citovaného § 3 odst. 1 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi plyne, že z nároku na dávku příspěvku na živobytí jsou zákonem vyjmuti ti, kteří mohou svůj příjem zvýšit vlastním přičiněním, zejména vlastní prací, avšak nečiní tak. Jak výše uvedeno každý je primárně povinen postarat se sám o své potřeby a na pomoc státu se má spoléhat pouze, pokud to s ohledem na vlastní handicap jakéhokoli druhu či s ohledem na objektivní hospodářskou a sociální situaci není možné. Soud souhlasí se závěrem správních orgánů, že žalobce je osobou, která si nezvyšuje příjem vlastním přičiněním, tedy vlastní prací, a není tedy osobou v hmotné nouzi dle § 3 odst. 1 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi. V podrobnostech soud odkazuje na odůvodnění rozhodnutí správních orgánů obou stupňů, neboť s jejich skutkovými zjištěními, přičemž správní orgány dostaly své povinnosti dané § 3 správního řádu a žádné další důkazy nebylo třeba provádět, i se závěry právními, se soud zcela ztotožňuje.
17. Krajský soud ze všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, a proto ji v souladu s ust. § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl.
18. O nákladech řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s.ř.s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobce ve věci úspěch neměl a žalovanému náhrada nákladů řízení nepřisluší.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě do dvou týdnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Brno, Moravské náměstí č. 6. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ostrava 31.10.2023

Mgr. Jarmila Úředníčková
samosoudkyně